

ANTOINE DE SAINT EXUPÉRY’NİN KÜÇÜK PRENS’İNDE EVRENSEL VE MİTSEL YAKLAŞIMLAR

Halil AYTEKİN

Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Yabancı Diller Bölümü, Yardımcı Doçent Dr.

THE UNIVERSAL AND MYTHICAL APPROCHES IN THE LITTLE PRINCE OF ANTOINE DE SAINT EXUPÉRY

Abstract: *Antoine de Saint Exupéry’s Little Prince is an interesting novel its plot, characters, style and tone. The writer introduces his character, Little Prince, to XX’t century reader, through travels. In the work, everything is focused on love. The Little Prince, in the pursuit of natural love and genuine friendship is thought what love really is by not the residents he meets but by a fox he coincides during his travels. This is an extremely meaningful sign. The Little Prince depicts the feeling of love, the themes of friendship, loneliness, and death and introduces them implicitly and mysteriously to the readers making the readers think on these corrupted themes. This narrative mode shows that the reader seeks new ways for his narration. The work addresses the present day reader, but with its time and place-beyond-dimension it has a mythical view. In fact, The Little Prince is a didactic novel aiming at rebuilding universal values. The writer, through his visionary style, style, addresses us that we should preserve humane values as well as natural love as they are naturally existed.*

Keywords: *Antoine de Saint Exupéry, Little Prince, Myth and Tale.*

ANTOINE DE SAINT EXUPÉRY’NİN KÜÇÜK PRENS’İNDE EVRENSEL VE MİTSEL YAKLAŞIMLAR

Özet: *Antoine de Saint Exupéry’nin Küçük Prens adlı eseri, kahramanlarıyla, ele aldığı konuları ve gizemli üslubuyla oldukça ilginç bir özelliğe sahiptir. Yazar, kahramanı Küçük Prens’i çıkardığı bir seyahat aracılığıyla XX. Yüzyıl insanının karşısına koyar. Eserde her şey sevgi üzerine odaklanmıştır. Doğal bir sevgi ve arkadaşlık arayışında olan Küçük Prens, tam olarak sevgi kavramının ne anlam içerdiğini yaptığı bu seyahat sırasında karşılaştığı insanlardan değil de bir Tilki’den öğrenir. Bu son derece anlamlı bir göstergedir. Küçük Prens sevgi duygusuyla birlikte arkadaşlık, yalnızlık, ölüm gibi temaları da işlemiş, bunları kapalı, sır dolu ifadelerle okuyucuya aktarmaya ve onları bir anlamda erozyona uğramış bu konularda tekrar düşünmeye sevk etmiştir. Bu anlatım biçimi yazarın yeni bir ifade tarzı arayışında olduğunu da göstermektedir. Eserin zaman ve mekan ötesi boyutuyla güncel zamana hitap etmesi de ona mitimsi bir görünüm vermektedir. Küçük Prens, evrensel değerlerin yeniden kazandırılmasını isteyen didaktik bir eserdir. Düşsellik yoluyla bize, insanlığa seslenerek insanı insan yapan değerlere sahip çıkılmasını ve her şeyin temeli olan sevginin doğal haliyle korunmasını istemektedir.*

Anahtar Sözcükler: *Antoine de Saint Exupéry, Küçük Prens, Masal ve Mit.*

I. GİRİŞ

Küçük Prens zaman zaman ihmal edilmiş olsa bile dünyada çok büyük üne sahip olmuş bir eserdir. Öyle ki, sadece Fransa’da altı milyon satmış, tüm dünyada ise toplam 25 milyon gibi bir rakama ulaşmıştır. Hatta günümüzde İncil’den sonra en çok satılan kitap olma özelliğine sahiptir. Yapmacıksız üslubuyla herkesin okuduğu bir kitap olma başarısını göstermiştir. Bu “küçük” büyük kitabın böylesine çok satılmasında onun hiç kuşkusuz 100’den fazla dile çevrilmiş olmasının etkisi büyüktür [1]. *Küçük Prens*’in bu kadar ilgi uyandırmasının esas nedeni, bize göre onun herkese hitap eden bir eser oluşudur. İlk bakışta eser, bir çocuğu, küçük bir prensi sahneye koyduğu için daha çok çocuklara özgü bir öykü olarak değerlendirilmiş olabilir. Ayrıca kitabın başlığının *Küçük Prens* olması da bu tür bir değerlendirme yapılmasını kuvvetlendiren bir faktör olmuştur. Eseri, çocuklar tarafına yönlendiren bir diğer özelliği de yazarın bizzat kendisi tarafından resimlendirilmiş olmasıdır. Bu resimler her ne kadar çocukların dikkatini çekse de onlar, geleneksel çocuk kitaplarından farklı olarak metne çok güzel bir şekilde

uyarlanmış dekor statüsü taşımayan resimlerdir. Metin, öncelikle bir resimle açılır daha sonra açıklaması yapılır. Resimler *Küçük Prens*’in düşüncesiyle tamamen örtüşürler ve çocuklara özgü karakteriyle de kitabın genel anlayışına özgü çizimlerdir. Bütün bu özelliklerine rağmen, bu eserin yetişkinlere de hitap eden bir kitap olduğunu kabul etmek durumundayız. Aslında okuyucusu çocuk olsun veya yetişkin her ikisi de Saint Exupéry’nin meşhur *Küçük Prens*’i karşısında oldukça şaşkın haldedirler. Zira eser her iki kesime de hitap etmektedir. Jacqueline Held’in ifade ettiği gibi: “Saint Exupéry herkese hitap ediyor, özellikle de herhangi bir çıkar gözetmeksizin sevgiyi doğal haliyle koruyabildikleri için çocuklara sesleniyor. Zaten çocuklara özgü bu düşünceden Yeniahid de bize bir çok metin de bahsediliyor. Buna rağmen böylesi bir değerlendirme bana anlamsız görünüyor. Yani *Küçük Prens*’i küçük çocuklara okumak sonuçta “domuzlara reçel vermek” her halükarda eseri bayağılaştırmak onu iyi değerlendirmemek olacaktı” [2]. Yazar, çocukla yetişkin arasındaki ilişkiyi çok hoş, şairane bir tarzda anlatırken aynı zamanda düşündürmeyi de ihmal etmez. Bildiğimiz gibi çocuğun kendine özgü bir dünyası vardır. “Bu

noktada *Küçük Prens* bir önkoşulu bir olmazsa olmazı ortaya koymaktadır. Çocuk, apayrı bir dünyada yaşar, öyleyse tamamen yetişkinden farklıdır ve yetişkinin göremediğini görebilir" [3]. Bununla birlikte, bu iki dünya, sistemli olarak birbirine karşıt da değildir. Birbiriyle sürekli iletişim halindedir. Zira bugünün küçüğü yarının büyüğü olacaktır. Yazar, oldukça gizemli bu hikaye aracılığıyla çocuğu yetişkine anlatmaya çalışarak, onun çocuğu tanıyıp anlaması gerektiğine dikkat çekiyor.

II. KÜÇÜK PRENS'TE YER ALAN BELLİ BAŞLI KAHRAMANLAR

Küçük Prens: Eserin bu sevimli kahramanı hakkında çok şey bilmiyoruz. Zira yazar onunla ilgili hiçbir açıklamada bulunmuyor. Diğer eserlerde kahramanları tanıtmaya yönelik yapılan tasvirlerle burada rastlayamıyoruz. Küçük Prens'in ne adı ne de soyadı var. Ancak onun küçük prens olarak nitelendirilmesinden küçük bir çocuk olduğu sonucuna varıyoruz. Onun fiziki portresine yönelik tek ipucu sarışın olmasıdır. Yaşı, boyu, gözlerinin rengi veya teni hakkında hiçbir şey bilmiyoruz. Yalnız küçük olması nedeniyle onu saf ve temiz yürekli birisi olarak değerlendirmek zorundayız. Bu açıdan bakılınca bilinmeyen yönleriyle kendi halinde bir gezegende yaşayan önemsiz bir prenstir. Bütün bu siliik yanlarının yanında öykü içinde çok önemli ve anlamlı bir işlevle ön plana çıkıyor. O, her şeyden önce çocukluğun sembolüdür. Düşünen, soru soran ve bir çocuk gibi davranan küçük bir adamdır. Küçük Prens basitliği, sadeliği temsil ediyor ve saflık içinde çeşitli sorularla yetişkinlerin tutum ve davranışlarını anlamaya çalışıyor. Bilmediklerini öğrenmek istiyor. Özellikle tilkiyle karşılaşması sonrası sevginin anlamını öğrenmek istiyor. Çocuğun ne aradığını, neye ihtiyaç duyduğunu, kısacası onun ruh halini kavramış olan Saint Exupéry'nin yapmak istediği de çocuğu bilgilendirmek. Zaten yazara göre: "çocuk için en önemli şey dünyayı tanımaktır" [4].

Son derece şiirsel olan bu kitapta, sevgi konusunda derin bir düşünce söz konusudur. Küçük Prens doğal, saf bir sevginin sembolüdür. Çünkü; içinden gelerek bir gülü sevmiş, onu sulamış ve bakımını üstlenmiştir. Ama onun tutsağı olmak ta istemez bu yüzden de kendisini bağımlı kılacağı endişesiyle onu terk eder. Bu ona göre doğru olanıdır. Böyle düşünmesinin sebebi sevgi sözcüğünün ne anlam içerdiğini bilememesindedir. Daha sonra yaşamın ve sevginin tam olarak anlamını kavradığı zaman gülünü daha çok özler ve ona yeniden kavuşmak ister.

Pilot: Bir arıza sonucu uçağını çöle indirerek arızayı gidermeye çalışan kişidir. Aslında, Saint Exupéry burada 1935 yılındaki Libya'dan çölü geçişi sırasında yaşadığı arızayı söz konusu etmektedir. Yazar pilot hakkında da detaylı bir açıklama da bulunmamıştır. Çölde arızalanan uçağını tamir etmeye çalışırken Küçük Prens'le karşılaşır ve ondan çok hoşlanır. İkisi arasında oldukça

duygulu hoş bir arkadaşlık oluşur. Ayrılmaları söz konusu olduğunda Küçük Prens Pilot'a:

"Geceleri gökyüzüne baktığın zaman, ben, bunlardan birinde oturduğum için, bunlardan birinde güldüğüm için, sanki bütün yıldızlar gülüyormuş gibi gelecek sana. Senin yıldızların, gülmeyi bilen yıldızlar olacak!" [5] diyerek oldukça anlamlı ifadeler kullanır.

Pilot burada Küçük Prens'ten önemli olanın gözle değil insanın kalbiyle gerçeği görmesi olduğunu öğrenir ve bu şekilde de kendi dünyasına göndermede bulunur.

Pilot bir çocuk duyarlılığına sahip birisidir. Sevgi ve şiir gibi hayatın güzelliklerini düşünmeksizin sadece maddeyi düşünen ve her şeyi o gözle gören insanlardan o da hoşlanmamaktadır. Kendisini çöle sürükleyen, böylelikle insanlardan uzak tutan düşüncenin temelinde bu anlayış yatmaktadır. Dolayısıyla çölde temiz kalpli bir çocuk olan küçük Prens'le karşılaşmaktan oldukça mutludur.

Gül: Bilindiği gibi gül aşkı temsil eder. Yazar burada çiçeği sevimli ama kendini beğenmiş, baskıcı, fazlasıyla sahiplenme duygusu taşıyan, biraz da yalancı birisi olarak tasvir ederek kişileştirir. Küçük Prens'e o anki bulunduğu yerin geldiği yerden çok sıcak olduğunu söyleyerek kendisini bir fanus içerisinde tehlikelerden uzak tutmaya, bir paravan ile korumaya mecbur eder. Ama bu doğru değildir, zira o bir tohum şeklinde gelmişti oraya. Yalnız Küçük Prens gitmek üzere iken, bu gül Küçük Prens'i sevdiğini anlar ve ona mutlu bir yaşam diler. Küçük Prens'e hemen çekip gitmesini, ağlarken kendisini görmesini istemediğini söyleyerek ne kadar gururlu olduğunu da gösterir.

Tilki: Küçük Prens'in bu gizemli seyahati sırasında bir bitkiden sonra bir de hayvan ile karşılaşması önemli noktalardan bir diğeridir. Bu hayvan bir Tilki'den başka bir şey değildir. Küçük Prens ve Tilki arasındaki diyalog sonunda Tilki Küçük Prens'ten kendisini evcilleştirmesini "*bağlar kurmasını*" [5] ancak böyle bir yakınlaşma sayesinde birbirlerini tanıma imkanı bulacaklarını söyler. O zaman Küçük Prens Tilki'yi kendine alıştırır. Halbuki "olağanüstü masallardaki hayvan dünyası insan dünyası ile bir karşıtlık yaratır: hayvan dünyası / insan dünyası" [6]. Tilki, Kurt, Karınca, Kaplumbağa insan ile dilsel bir bildirişime girmesi olağanüstü masallarda doğal bir olgudur. Hayvan dünyası=hayvanlık+kurnazlık+kötülük buna karşın insan dünyası= insanlık+saflık+iyilik: bu formüller burada birbirleriyle ters düşmez örtüşür. Tilki burada hayvan dünyasının temsilcisidir ve aslında tehlikeli, kurnaz, hain özellikleri taşımasına karşın masallardaki yapının tersine bir eğilim göstermektedir. Zira Tilki tüm bu güvenilmezliğine rağmen Küçük Prens ile dostluk kurmak istemektedir. Her gün buluşarak birbirlerini daha yakından tanıyarak dostluklarını pekiştirirler. Bu ilişkileri

sirasında Tilki, Küçük Prens'e, eseri anlamlı kılan şu sırrı vererek onun hayata bakış açısını değiştirir: “*insan ancak yüreğiyle gerçeği görür. Göz, hiç bir şeyin özünü göremez*” [5]. Ayrılmadan önce ona gidip gülleri görmesini salık verir. Gerçek sevgiyi öğrenmiş olan Küçük Prens gülüne daha farklı bir gözle bakacak ve böylece kendi gülünün dünyada tek olduğunun farkına varacaktır. Bu duyguyu fark eden Küçük Prens o andan itibaren kendisini gülünden sorumlu hisseder, çünkü Tilki'den ayrıca insanın evcilleştirdiği her şeyden sorumlu olduğunu da öğrenmiştir. O halde Küçük Prens gülünden sorumludur, bu bilinçle gülünü hala sevdiğini ve onu yeniden bulmak istediğini anlar. Zaten sorumluluk duygusu sevgiyle ilintilidir. Sonuçta Küçük Prens yaşamın sırrını yani sevgiyi öğrenir.

III. ELE ALINAN TEMALAR

Küçük Prens'te temel konu sevgidir. Başlangıçta, küçük prens sevginin anlamını tam olarak bilmeden bilinçsizce çiçeğine sevgi duymaktaydı. Ama bir müddet sonra kendisini sıktığı gerekçesiyle ondan uzaklaşır. Çıktığı seyahat sırasında farklı gezegenlere uğrar ve buralarda yaşayan insanları tanıma fırsatı bulur. Bu gezegenlerde sırasıyla bir kral, övünge bir adam, bir sarhoş, bir işadama, bir sokak feneri yakıcısı, bir coğrafyacı onun muhatabı olurlar ve bu insanlar Küçük Prens'i söyledikleriyle şaşkına çevirirler. Onlardan umduğunu bulamayan Küçük Prens en son ziyaretini dünyaya yapar ve burada karşılaştığı Tilkiden sevginin ne olduğunu yani “önemli olanın gözler için görülmez” olduğunu öğrenir. Başka bir ifadeyle görüntünün dış görünümün ötesine nesnelere ruhuna nüfuz etmeyi bilmek gerektiğini anlar.

Diğer önemli bir konu olarak kitabın şiirselliğine dikkat çekmek istiyoruz. Zira şiir, şahısların ruh hallerine ve onların manevi problemlerine cevap veren çeşitli imajlar içeren bir lisanla sunulur. Yıldızlar, çok şiirsel ve romantik olan güneşin batışı gibi imajlar bu şiirselliğe eşlik ederler. Küçük Prens'in çocuksu düşünceleri ve bu düşüncelerinin çok derin anlamlar içermesi esere şiirsel güzellik katan etkenler arasındadır. Eser yapmacıktan uzak sade bir anlatıma sahiptir. Küçük Prens'in çocuk olmasına karşın büyüklerden daha olgunca düşünen hareket eden bir çocuk olması eseri daha anlamlı kılmaktadır.

Bunların dışında çağdaş dünyanın eleştirisi, arkadaşlık, yalnızlık, sessizlik, ve ölüm dikkate değer temalar arasında yer alırlar.

Arkadaşlık teması tıpkı sevgi teması kadar önemlidir eserde. Zira gerçek arkadaşlık sevgiden bir kan kaynamasından doğan bir yakınlıktır. Bazen bir açıklama ve karşılıklı konuşma sonrası oluşur bazen de tam tersine bir antipatiden de doğabilir. En sıkça da gizemli bir şekilde ortaya çıkar bir anlamda

açıklayamadığımız aşk duygusu gibi. Bu bir duyguyu hissetme meselesidir. Özveri, fedakarlık ve hoşgörülü olmayı gerektirir. Küçük Prens gerçek arkadaşlığın anlamını Tilkiyi tanıdıktan sonra öğrenmiştir. “Tilki ile Küçük Prens arasındaki diyaloglar bize gerçek arkadaşlığın, karşılıklı güven duygusunun sırdaşlığın, birbirinin ruhunu keşfetmeyi öğretir. Yalnız bu çok hassas bir ortamı gerektirir aksi bir durumda en ufak bir şey her şeyi alt üst edebilir” [2]. Gerçek arkadaşlığı bunun yanında acı ve sevinci de öğrenmiş olan Küçük Prens, çölde tanıdığı pilota da bu gerçeği öğretir. Küçük Prens ile pilot arasında oluşan arkadaşlık birbirlerinden ayrıldıktan sonra da devam edecek olan sonsuz bir arkadaşlığa dönüşür. Küçük Prens, Pilota yıldızların kendisine gülümsediğinden bahsetmiştir. Ayrılmış olsalar bile yıldızlara baktıklarında birbirlerini hatırlayacaklarını böylelikle bütün yaşamları boyunca arkadaş kalabileceklerini söyleyerek oldukça gizemli kozmik bir boyuta kapalı bir şekilde de sembolizme götürür anlatıyı. Küçük Prens her şeyden önce kalbe seslenir. Hiç bir menfaate dayanmayan samimi içten bir arkadaşlığın mesajını verir. Hayatın zorlukları, değişkenlikleri ve olanca acımasızlıklarına rağmen arkadaşlığı yaşatmanın gerekliliği vurgulanır. Bize göre bu konuda en doğru olanı çocuk kalmaktır. Zira, insan sürekli değişim içerisinde olan bir varlıktır. Çocukluğun kaybolmasına paralel olarak, her gün biraz daha büyüdükçe çocukluğa özgü masumiyetini ve saflığını da kaybeder.

Yazar, Küçük Prens ile karşılaşmayı sağlamak için çölü seçiyor. Zira çöl yalnızlığın aynasıdır ve Küçük Prens'te gezegeninden ayrılmadan önce kendisine arkadaş olarak bir gül ile yaşamaktaydı. Aynı şekilde, Küçük Prens'in ziyaret ettiği Asteroitler sadece bir tek kişinin ikamet ettiği yerlerdir. Exupéry yalnızlık temasını her fırsatta kullanarak herkesin mutlaka bir dosta ihtiyacı olduğunu belirtmeye çalışıyor. “*insanın, bir dostunu unutmaması çok acıdır. Herkes bir dost edinemez*” [5] sözleriyle de gerçek arkadaşlığın ve dostluğun önemine işaret ediyor.

Daha sonra eserde yer yer insanı düşünmeye sevk eden sessizlik temasını görüyoruz. Bu kısımlarda birtakım “içe yönelişlere” maneviyata yönelişler olur. Bunun yanında ölüm teması da kendisini açıkça hissettirir. Yılan tarafından sokulma sonucu topraktan yaratılan insanın toprağa geri dönüşü ima edilir. Küçük Prens'in ölüm temisiyle değinmek istediği, insanoğlunun yaşamında yadsınamaz bir realite olan ruh ve onun ölümsüzlüğüdür. Eserin yalnızlık ve ölüm konusundaki ince mesajları bizi bir kez daha *Küçük Prens*'in çocuklara mı yoksa yetişkinlere mi hitap ettiği tartışmasına götürür: Eser her ne kadar çocuklara özgüymüş gibi görünse de özellikle ölüm konusundaki mesajların çocuklar tarafından kolaylıkla anlaşılabilmesini söylemek doğru olmayacaktır. Bu yönüyle bakıldığında daha çok yetişkinlere yönelik düşündürücü kısımlar yer almaktadır. Eserin mitlere özgü bu manevi özelliği

göstermesi onu daha anlamlı kılmaktadır.

Eserde olağanüstüye, nükteye - ki bazen ilkel tarzda resimlemelerle vurgulanmış - ve özellikle de tinselliğe başvuru kaderin getirdiği zorluklara, baskılara, maddenin sınırlamalarına ve fiziki kaybolma korkusuna karşı gelmeye imkan tanımaktadır. Böylelikle, adı Küçük Prens olan bir kahramanın bir yıldızdan diğerine, bir buluştan başkasına koşması, uzak ülkelere seyahat etmesi, bu poetik anlatıyı felsefi fabl geleneğine bağlayan ilk öğretiyeye özgü seyahatler olarak değerlendirebiliriz. Kendine has özgünlüğü içinde, *Küçük Prens* bir yorum çokluğu telkin eder ve imgelerle dolu, hatta kapalı bir dil yardımıyla ahlaki bir inanç bütününe ifade eder. Eserde kullanılan ve deşifre edilmeden tam olarak anlaşılabilen bu dile "bir mitos dili" [7] diyebiliriz. Yıldızlar, gökyüzü, Astéoridler ve dünya arasındaki çok hızlı geçişler kurmaca anlatıya özgü bir şekilde cereyan etmekte ve sonuçta her şey açık ve anlaşılır verilmemekte çeşitli imge ve imalarla göndermeler yapılmaktadır. Umberto Eco bu konuya yönelik olarak şunları söylemektedir: " Bu tür hızlı anlatı, olayları ve kişileriyle bir dünya kurarken, bu dünya ile ilgili her şeyi söyleyemez. Belli şeylere değinir ve kalam için okurdan bir dizi boş alanı doldurarak işbirliği yapmasını ister" [8]. İşte *Küçük Prens*'te her şeyin açıkça ifade edildiğini söyleyemiyoruz. Eser böyleleri bir belirsizlik içinde biter. Bizim burada yapmağa çalıştığımız da bu belirsizliklerin örtüsünü belli bir oranda kaldırmaya çalışmak olacaktır.

IV. KÜÇÜK PRENS'İN GİZEMLİ YOLCULUĞU VE ÇAĞIN ELEŞTİRİSİ

Saint Exupéry'nin eseri oldukça didaktiktir. Evrensel değerlerin bir sözcüsü gibidir. Düşsellik yoluyla bize, hayatı, dünyayı ve insani ilişkileri öğretmeyi amaçlar. Bu bakımdan eseri bir anlamda çağın eleştirisi olarak yorumlamak da mümkündür. Bu küçük kitap, sevgi, arkadaşlık, duygulanma, karşılıklı anlayış ve hoşgörü hakkında o kadar çok şey anlatıyor ki: "Yüz felsefe kitabının yapamadığını yapıyor, çocuğu ve insanı gelecekteki kendi sorumlulukları karşısına koyuyor" [2]. Saint Exupéry çok ince bir şekilde insanların arzu ve istekleri karşısındaki doyumsuzluklarını dile getirirken onların maddeye ne kadar önem verdiklerini, ama bütün sahip olduklarının bile kendilerini fakirlikten kurtaramadığının altını çizmektedir. Bu fakirlik tabii ki maddi fakirlik değil; yazara göre insanlar sevgi, dostluk ve arkadaşlık fakirlerdir. Dolayısıyla, insan, yaşantısına zevk veren gerçek değerlerden duygulardan yoksundur. Bu yaklaşım yazarın moralci tarafını da açıkça göstermektedir. Exupéry, bolluk içindeki dünyamızı azla yetinen kanaatkar sade ve ıssız çöl medeniyeti karşısına çıkarır ve XX. Yüzyıl insanına imalarda bulunur. Mekanın çöle çekilmesi esere ayrı bir anlam kazandırır: Çölün ölü dünyası bir mucize yaratır; bir adam ile bir çocuk arasında derin bir sevgi bağı oluşur. İnsanın gerçeği ancak yüreğiyle görebileceğine, gözün hiçbir şeyin aslımı

göremeyeceğine işaret edilir. Eserde anlatıcı çölde uçağının arıza yapması sebebiyle karşılaştığı oldukça ilginç bir olayı anlatmaktadır. Çölün ortasında arızayı gidermeye çalıştığı sırada birdenbire kendisine seslenen ve ondan bir koyun resmi çizmesini isteyen bir sesle irkilir. Bu, küçük bir prens andıran sarışın bir çocuktur. Bu sevimli çocuk kendi halinde ancak bir evden biraz genişçe bir gezegende çok sevdiği sulayıp koruduğu bir gül ile birlikte yaşıyordu. Yaşadığı gezegen konusunda parantez açıp bir açıklama yapmanın doğru olacağı kanaatindeyiz. Anlatıcı Küçük Prens'in gezegeninin Asteroid B 612 olduğuna inanıyordu. Bu Asteroid hakkındaki düşüncesine kaynak olarak ta bir Türk gökbilimcisi göstermesi bizim açımızdan daha büyük bir önem arz etmektedir. "*Türk Gökbilimcisi, o zamanlar, buluşunu Uluslararası Astronomi Kongresi'nde açıklamıştı. Ama kılığı yüzünden kimse inanmamıştı ona*" [5]. Bu açıklamanın arkasından gelen paragrafta ise aynı konuyla ilgili şu sözler yer alır:

Asteroid B 612'nin şansı varmış ki bir Türk önderi halkını, Avrupalılar gibi giyinmeye zorladı. Gökbilimci, buluşunu 1920 yılında, çok şık bir giysiyle bir kez daha sundu. Bu kez, herkes ona inandı [5].

Burada söz konusu edilen Türk önderi Mustafa Kemal Atatürk'tür. Eserin çevirisinde olmayan ama Fransızca'sında yer alan dikkat çekici nokta; Mustafa Kemal'in bir diktatör olarak tanımlanması ve halkını ölüm cezası korkusuyla Avrupalılar gibi giyinmeye zorladığı ifadesidir [5]. Mustafa Kemal'in Hitler veya Mussolini gibi diktatör olarak tanımlanması son derece yanlıştır. Ona diktatör sıfatını yakıştıran yazarın bu hatasını, Atatürk'ü ve onun yapmak istediklerini iyi kavrayamamış olmasına bağlıyoruz. Bu gökbilimcinin kıyafet konusu ve şekle yönelik değerlendirmelere gelince; Bundan seksen yıl önce batılıların bu konuda takındıkları tavır ve bugünkü gelinen nokta çok anlamlıdır. Bugün bu tür konularda insanlığın bakış açısının değişmiş olduğunu, önyargıların yerini hoşgörüye bıraktığını, dış görünümünden ziyade içeriğe önem verildiği bir anlayışın hakim olduğunu söyleyebiliriz.

Bu açıklamadan sonra Küçük Prens'in büyük macerasına dönebiliriz. Küçük Prens'in birlikte yaşadığı ve üzerine titredığı gülü oldukça kibirli, kendini beğenmiş bir çiçektir. Birbirlerini çok sevmelerine rağmen, Küçük Prens onun bu tavrından rahatsız olmuş ve kaprisli tavrının tamamen etkisinde kalmamak için de göçmen kuşların göçünden yararlanarak gezegenini terk etmiştir. Yeryüzüne doğru yaptığı seyahati sırasında 325-326-327-328-329-ve 330 numaralı küçük gezegenlerin bulunduğu yere gelir. Bu Asteroid'leri ziyaret ederek onları tanımak ister. Sadece insanlarla iletişim kurmaz aynı zamanda hayvanlar ve bitkilerde onun muhatabı olurlar. Aynı gezegeni paylaşan her canlının hal diline yönelik örneklerle yer verilir. Çiçeklerin ve hayvanların neyi çağrıştırdığı ve bu varlıklarla insanlar arasındaki ilişkiler

kendi hal dilleriyle verilmeye çalışılır. Saint Exupéry sözlü anlatım yanında sözsüz anlatım biçimine de yer vermiş ve bunu çok usta bir şekilde kullanmıştır. Karakaya'nın bu konuya yönelik açıklaması şöyledir: "*Küçük Prens*, söz dışı aktarım ile ilgili üst kurmaca yorumlar yapar. Yazar, burada sistem dili olan üst dil ile konuşmaktadır. Örneğin her gezegenin bir dili vardır. Küçük Prens gezegen üstüne çıkıp asıl evrenleri seyretmektedir ve ona uygun dil kullanma arzusundadır. Burada gezegenin oluş, yani hal dili konuşturulmaktadır" [9].

İlk ziyaret ettiği gezegende bir kral bulunmaktadır. Bu kral gezegende kendisinden başka kimse olmadığı için makamı gereği emir verme ve hükmetme duygusuna hasret kalmış birisidir. Küçük Prens'i görünce birinin kralı olma şansını yakaladığı için çok sevinir. Öylesine sevinir ki Küçük Prens'in esnediğini görünce ondan tekrar esnemesini ister. Mutlak bir kraldır ama çok iyi yürekli olduğundan akla uygun isteklerde bulunur. Hatta bu konuda şöyle bir örnek vererek kendi tutumunu açıklığa kavuşturur:

Bir generale bir kelebek gibi çiçekten çiçeğe uçmasını, bir oyun yazmasını yada deniz kuşu kılığında girmesini buyursam ve general de benden almış olduğu buyruğu yerine getiremezse, o mu, yoksa ben mi haksız olurum? [5].

Bu açıklamayla herkesten ancak yapabileceği şeyi istemek gerektiğine işaret eder. İnsanın her ne olursa olsun hangi makamda bulunursa bulunsun başkalarından isteklerinde ölçülü ve mantıklı olmalarını öğütler. Bu karşılaşma bununla bitmez, Küçük Prens'le kralın arasında çok ilginç konuşmalar geçer. Ama sonuçta Küçük Prens bu ortamdan sıkılır gitmek ister. Kral ona gitmemesi için çeşitli tekliflerde bulunur. Hatta onu Adalet Bakanı yapmak ister. Küçük Prens'in orada yargılanacak kimse olmadığını söylemesi üzerine iyi yürekli olduğu kadar akıllı da olan kral "*sen de kendi kendini yargıyorsun*" [5] diyerek çok anlamlı bir cevap verir.

Burada Küçük Prens'in kralla yaptığı konuşmalardan iki nokta üzerine dikkat çekilir: birincisi herkesten ancak verebileceğini istemek gerektiği, diğeri de insanın kendini yargılaması, zaman zaman da olsa özeleştiri içerisinde bulunması vurgulanır.

Küçük prens oradan ayrılırken bu konuşmalar sonunda "*yetişkinler çok tuhaf oluyolar*" [5] söylemekten de kendini alamıyor. Hemen ifade edelim ki Küçük Prens her ziyaret sonrası biraz önce alıntıladığımız sözleri tekrar edecek, ama her defasında çok ince bir tonlama kullanacaktır. Bu tür bir tekrarlama ile çocuğun yetişkini anlayamaması yetişkinin de çocuğun psikolojisini tanımadığı gerçeği vurgulanır.

Küçük Prens'in uğradığı ikinci gezegende kendini beğenmiş övünge bir adam ikamet etmektedir. Burada dikkate değer husus; insanların sürekli kendilerinin mükemmel olduklarını öne çıkarma gayretlerine işaret edilmesidir. Küçük Prens, bu övünge adam ile yaptığı görüşmede "*hayran olmayı*" [5] öğreniyor. Bu, insanlara özgü bir duygu olmanın ötesinde kendi dünyasına kapanmış, yalnız başına yaşayan, çevresiyle ilişkiyi koparan günümüz insanının bir portresidir de aynı zamanda. Kendisini yargılamayan, eleştiriye açık olmayan birisinin, insanların en akıllısı olduğuna inanmasından doğal bir şey yoktur. Küçük Prens'in tanıştığı, kendini beğenmiş adam herkesin kendisine hayranlık duyduğunu ve yalnız başına yaşadığı gezegeninde kendisini en akıllı, en güzel ve en zengin biri olarak görmesi bir üstünlük karmaşası olarak yorumlanabilir.

Ziyaret ettiği üçüncü gezegende bir sarhoş oturmaktadır. Bu sarhoşla küçük prens arasında geçen diyalog sonrasında da çok önemli bir noktaya temas edilir. Saint Exupéry kimi kez bir psikolog kimi kez bir pedagog gibi davranır bu görüşmelerde. Üçüncü ziyaret sırasında insanların kötü alışkanlıklarından en ciddi ve tehlikelisi olan içki alışkanlığına değinilir. Hem içki içip hem de onun utancını duyan insanın ruh hali ortaya konulur. Niçin içki içtiğini soran Küçük Prens'e sarhoşun cevabı bildiğimiz günümüz insanının bu durumda vermiş olduğu cevaptır: "unutmak için". Gerçekten de bu sözü sık sık duyarız. İnsanların dertlerini, sıkıntılarını bir an olsun unutmak için içki içtikleri bir gerçektir. Hatta bazen içki sevincin ve mutluluğun yaşandığı anlara da eşlik eder. Yalnız burada bu klasik cevabı daha anlamlı ve ilginç kılan farklı bir yaklaşım söz konusudur. Zira Küçük Prens'le konuşan sarhoş "*utandığımı unutmak için*" [5] diyerek şaşırtıcı bir cevap verir. Evet insanların unutmak için içtiklerini biliyoruz ama utançlarını unutmak için içtiklerini bu vesileyle öğreniyoruz. Bu gerçekten çok anlamlı bir ifadedir ve insanın bunun üzerinde ciddi bir şekilde düşünmesi gerekir. Bir kez daha yetişkinler Küçük Prens'i şaşırtmışlardır. O da "*yetişkinler de pek tuhaf oluyolar, gerçekten*" [5] diyerek yoluna devam eder.

Sarhoşun yanından ayrıldıktan sonra bir işadının oturduğu bir gezegene uğrar. İşadamı öylesine dalmıştır ki, küçük Prens yanına gelince başını kaldırıp yüzüne bile bakmaz. Sürekli sayıları telaffuz eden bu işadamı kendisinin hiç boş zamanı olmadığını ve ciddi birisi olduğunu sürekli tekrar edip durur. Yıldızların bile kendisinin olduğunu söyleyecek kadar mülkiyetçi, her şeye sahip olma, tekeline alma (monopolisme) duygusuyla hareket eder. Burada maddeci bir yaklaşım söz konusu edilir. Çağımızın belki de en önemli eleştirisi sayılacak bir konudur. Sahip olma tutkusuna öylesi bir hal almıştır ki yıldızları da kapsayacak şekilde insanımızın gözünü karartmış, kendisinden başkasını göremez ve tahammül edemez hale gelmiştir. Bu anlayış sosyal adalet, özgürlük, paylaşım ve yaşama hakkını da ciddi

anlamda tehdit eder bir boyuta gelmiştir. Hikayede anlatılan işadamı öyle ki diğer insanları aşağılamakta onların düş kurmasını bile çok görmektedir. Yıldızları Küçük Prens'e açıklarken " ... hani işsiz güçsüz olanların bakıp düş kurdukları şu parlak küçük şeyler. Ama ciddi birisiyim ben! Düş kurmaya zamanım yok" [5] diyerek alaylı tavrını sürdürmektedir. Ama gerçek şu ki bu alaylı ifadesi içinde hem günümüzün en büyük problemi işsizliğe hem de insanımızın ruh haline göndermede bulunmaktadır. Küçük Prens bu işadamının yanından ayrılırken kendi kendine bu kez de: "şu yetişkinler, gerçekten de çok olağanüstü yaratıklar" [5] diyerek yoluna devam eder.

Beşinci gezegen bir sokak feneriyle fener yakıcısını içine alacak büyüklükte bir mekandı. Küçük Prens, gökyüzünde bir yerde, evsiz, hiç kimsenin olmadığı bir gezegende, bir sokak feneri ve yakıcısının ne işe yarayacağı anlamamış olacak ki sokak feneri yakıcısıyla konuşmaya girer. Sokak feneri yakıcısı sürekli feneri yakıp söndürür. Niçin böyle yaptığını soran küçük Prens'e daha önceden hazırlanmış "yönerge" den bahseder [5]. Yönergeye göre sabahleyin feneri yakıyor akşamları söndürüyordu. Günün geri kalan zamanında dinleniyor, geceleri de uyuyordu. Şimdi ise her dakika yakıp söndürmek zorunda olmasının sebebini de gezegenin yıl geçtikçe daha hızlı dönmesine bağlıyordu. Bu yüzden sürekli yakıp söndürüyordu. Açıklamasına göre gezegenin hızı değişmiş ama yönerge değişmemişti. Burada altı çizilmesi gereken husus; değişen şartlara uyma zorunluluğudur. Günümüzde bunun örneklerine sıkça rastlamaktayız. Teknolojinin baş döndürücü bir hızla geliştiği dünyamızda hiçbir şey süreklilik gösterememektedir. Gün geçmiyor ki dünün buluşu bugünün eskisi olabiliyor. Bu denli hızla değişen çağımızda koşulların gerektirdiği değişime gitmek kaçınılmaz bir zorunluluk olmaktadır. Bu yüzden yeni yapılanmalar karşısında yeni yönerge ve yasaların hazırlanması böyle bir zorunluluk gereğidir.

Altıncı gezegen on kat daha geniş bir gezegendi ve burada kocaman kitaplar yazan kocaman bir adam oturuyordu. Bu adam yaşlı bir coğrafyacıydı. Küçük Prens onunla tanışır ve onun "denizlerin, ırmakların, kentlerin, dağların ve çöllerin nerede olduklarını bilen bir bilgin" [5] olduğunu anlayınca ona bu konulara ilişkin bazı sorular sorar. Küçük Prens ona "gezegeninizde okyanuslar, dağlar, kentler, ırmaklar çöller var mı? [5] diye sorduğunda yaşlı adam coğrafyacı olduğunu, ama araştırmacı olmadığını sadece araştırmacıların yaptığı, gözlemlediği, keşfettiği bulguları not ettiğini açıklar. Bu diyalogdan araştırmacının nasıl çalışması gerektiğine, öne sürdüğü her iddiasını kanıtlamak zorunda olduğuna dikkat çeker. Üstü kapalı olarak bilimsel araştırma metodlarına özgü bazı göndermelerde bulunur. Aslında yaşlı adamın coğrafyacıyı gezip dolaşamayacak kadar önemli birisi olacak değerlendirmesi biraz imalı bir şekilde bilim adamına yönelik bir eleştiri olarak değerlendirilebilir. Bir

bilim adamının görevi araştırmalar yapmak, çeşitli bulguları değerlendirmek, deney ve gözlemlerde bulunmak, buluşunu bilimsel metotlara dayandırarak kanıtlamaya çalışmaktır.

Küçük Prens son ziyaretini Dünya'ya yapar. Buraya özgü bazı verilerden bahseder birtakım rakamsal ifadelerde bulunur. Ona göre dünyada :

"yüz on bir kral, yedi bin coğrafyacı, dokuz yüz bin işadamı, yedi buçuk milyon sarhoş, üç yüz on bir milyon övünge, yani toplam olarak iki milyara yakın yetişkin vardır" [5].

Buna benzer bilgileri vermesine rağmen, Küçük Prens dünyaya varıp da kimseyi göremeyince oldukça şaşırır. Afrika'nın çölünde ilk kontak kurduğu yaratık bir yılan olur. Küçük Prens yılanla dünyadan ve insanlardan bahsetmeye başlar. Küçük Prens "insanlar nerede? İnsan biraz yalnız kalıyor çölde" dediğinde yılanın cevabı çok anlamlı olur: "insanların arasında da yalnız kalır insan" [5]. Gerçekten de, insan başkalarıyla iyi ilişkiler kuramaz dostluklar oluşturamazsa yalnız kalır. Bu söz aynı zamanda insanların birbirlerinden uzaklaştığı bireycil bir anlayışın hakim olmaya başladığına da işaret etmektedir. Yılanın diğer bir sözü daha olur ki oldukça ilginçtir: "Dokunduğum insanı, çıktığı yere, toprağa sokarım yeniden" [5]. Burada yaradılışa özgü bir göndermede bulunarak insanın ölümlü olduğunu topraktan gelip tekrar toprağa gideceğini metaforik bir şekilde yılanın ağzından yansıtır. Yılan - Küçük Prens ilişkisinde dikkate değer bir diğer nokta da yılanın dünyaya özgü eleştirisi, imalı bir anlatım yer alır.

"şu kaya kadar sert dünyada, böylesine güçsüz olduğun için acıyorum sana. Günün birinde, gezegeni çok özlersen, sana yardım edebilirim. Hem ben..." [5].

Burada açık bir şekilde Saint Exupéry yılanın ağzından dünyanın eleştirisini yapıyor. Sevginin, merhametin, dostluğun, arkadaşlığın ve insani değerlerin yok olduğuna insanların çok katılaştığına acımasızlığına, yaşam şartlarının ağırlığına, insanların sadece kendilerini düşündüklerini ima eder gibidir. Bunun yanında Küçük Prens'in güçsüzlüğüne bakarak güçlü olanın zayıf olanı ezdiği, zulmettiği, hatta ortadan kaldırmaya çalıştığı bir anlayışın hakim olduğunu ifade eder. Bugünkü yaşadığımız ortam böylesi bir anlayışın nasıl korkunç bir boyuta ulaştığının göstergesidir. Büyük balığın küçük olanı yutması gibi, güçlü insanın zayıfı, büyük şirketlerin küçük sermayeleri, ekonomik ve siyasi açıdan güçlü ulusların diğerlerini yok etmeye, sindirmeye, güçsüz bırakarak kendilerine bağımlı hale getirmeye çalıştığı bir yüzyılın resmidir adeta ima edilen.

Küçük Prens'in en son uğrak yeri olan dünyada Afrika kıtasında bir çölün ortasında bulunması çok ilginçtir. Çöl tıpkı ziyaret ettiği gezegenler gibi ıssız ve

kimsesizdir. Orada da yalnızlık hakimdir. Hiçbir şey görülmez, hiçbir şey işitilmez. Küçük Prens çölün bu yalnızlık ortamında kumlar, kayalar arasında dolaşırken çiçek açmış bir gül bahçesine rastlar. Onlarla konuşur ve bir gerçeği öğrenmenin üzüntüsünü duyar. Çünkü o, daha öncede belirttiğimiz gibi, gezegenlere yapacağı seyahat öncesi bir çiçekle yaşıyordu. Burada binlerce gülü bir arada görünce: “*eşsiz bir çiçeğim olduğundan kendimi zengin sayıyordum, oysa sıradan bir gülüm varmış* [5] diyerek ağlamaya başlar.

İşte tam o sırada karşılaştığı bir tilki, Küçük Prens’e sevginin eşsiz güzelliğini öğretir. Ona, bir hayvanın evcilleşmesi sonucu insanla aralarında sevgi bağının kurulduğunu açıklar. Kendisinin de buna ihtiyacı olduğunu, bir insanla dost olmak istediğini söyler. Bir şeyi sevmek için onun dünyada kendi türünün tek örneği olmasının gerekli olmadığını önemli olanın sevmek ve sevilme olduğunu anlatır. Tilki, Küçük Prens’e sevginin, dostluğun ne demek olduğunu anlattıktan ve onunla dost olduktan sonra, ona tekrar gül bahçesini gidip görmesini söyler. Ancak o zaman küçük Prens’in kendi gülünün değerini anlayabileceğini ifade eder. Bu açıklama Küçük Prens’in bakış açısını değiştirir. Sevginin ne olduğunu kavrayan Küçük Prens kendi gülünü oradakilerden farklı sevdiğini anlar ve onu yeniden bulmak ister. Ayrılık vakti geldiğinde Tilki ona işte şu sihirli sözü söyler; “*insan ancak yüreğiyle gerçeği görür. Göz, hiçbir şeyin özünü göremez*” [5]. İşte eserde bütün anlatılmak istenen bu cümlede gizlidir. Yani insanın içten sevmesi bu duyguyu kalbinde her an hissetmesi gerektiği vurgulanır. Hikayede sevgi sözcüğünün gerçek anlamına dikkat çekilir.

Dünyada yaptığı görüşmelerde, Küçük Prens, insanların buldukları yerden hiç memnun olmadıkları gerçeğini açığa vurur. Günümüz insanının mutsuzluğu, hiçbir şeyden tatmin olmadığı, doyumsuzluğu, aç gözlülüğü vurgulanan konular arasındadır.

Küçük Prens’in bu gizemli seyahati sırasında sadece insanlar ve onlara yönelik konular ele alınmaz, aynı zamanda hayvanlar, bitkiler ve kozmik boyut da bu öykünün önemli parçalarını oluştururlar. Bütün bu yaratıklar doğaüstüdürler. Hayvanlar ve bitkiler hikayede dekor olarak yer almazlar, tam tersine en önemli kahramanlar arasında yer alırlar. Hikayenin akışı içerisinde mitlere özgü özellikler gösterirler. Her şeyden önce bu varlıklar konuşurlar. Bir bitkinin oluşumu söz konusu edilir. Yılanın ağzından ölüm konusuna değinilir. İnsanın ölümlü bir varlık olduğu gerçeği vurgulanır. İnsanlığın önemli sorunları açık bir şekilde ortaya konulmaksızın onlara çeşitli sembol ve imalar aracılığıyla cevap verilir. Bütün bunlar mit özellikleridirler ve Küçük Prens masaldan çok mit özellikleri içeren bir kitaptır. Mit ve masal boyutunu daha ilerde inceleyeceğimizden şimdilik bu kadarla yetinmek zorundayız.

Küçük Prens’in anlatıcıya anlattığı bu anıların hepsinde çok güzel sır dolu manalar taşıyan ifadeler gizlidir. Eserde vurgulanmak istenen yaşamın anlamı, sevginin önemidir. Yaşanılan yer ister bir başka gezegen olsun, ister bir ev, ister yıldızlar isterse çöl olsun, yaşamı güzel yapan anlamlı kılan şey sevgidir. Gerçek anlamda sevmek, insanı bütün kötü duygulardan arındırır. Acıma, merhamet, hoşgörü, paylaşım, küçüklere sevgi, büyüklere saygı hep bu duyguya bağlı olarak gelişirler. Aksi takdirde kin, nefret, intikam, aldatmaca, yalan, acımasızlık, hoşgörüsüzlük gibi kötü duygular insan yaşamına egemen olur ki böylesi bir ortam hayatı yaşanmaz kılar.

Bütün bu gezegenlerde tanıtılan kişiler ve anlatılan olaylar aracılığıyla yazar, kral olabilirsin, kendinle övünebilirsin, zengin olabilirsin ama eğer yalnızsan kendi dünyanla baş başa isen, yaşamın ne anlama geldiğini sevginin her şeyin temeli olduğunu bilmiyorsan sahip olduğun makam, mevki, mal, mülk hiç bir şey ifade etmez demektir. Hayat, sevgiyi birileriyle paylaştığında gerçek dostlar edindiğinde bir anlam kazanır. Küçük Prens’te yalnızlık teması bir dostta, gerçek bir arkadaşta sahip olma duygusuna yönelik olarak işlenir. Küçük Prens, bu gizemli yolculuğu ve bu yolculuk sırasında yaşadıkları, sır dolu ifadeleri ve ilginç diyaloglarıyla bizi oldukça önemli bir tartışmayı başlatmaya iter.

V. KÜÇÜK PRENS MİT Mİ YOKSA MASAL MI?

Bildiğimiz gibi yazar, kendi okuruna yol göstermek için onunla bir takım işaretler aracılığıyla anlaşır. Bu işaretler bazen kitabın kapağındaki resimlemelerle, bazen önsöz aracılığıyla veya giriş cümlesiyle kendini gösterir. Kimi zaman da bu işaretler belirsiz olabilir o durumda okuyucu tarafında bazı ikilemler yaşanır. Mesela ele aldığımız Küçük Prens buna güzel bir örnek teşkil ediyor. Eserin adının küçük Prens olması çocuklara özgü bir öykü olabileceği izlenimini uyandırırken ve eserin “Bir zamanlar... Küçük bir Prens veya Kral varmış!”, diye başlamasını beklerken farklı bir başlangıçla okuyucuyu şaşırtması gibi. Giriş öncesi, yazarın önsözde kitabı bir yetişkine adadığını söyleyerek çocuklardan özür dilemesi bu konuda bir açıklama yapma ihtiyacı duyması oldukça anlamlıdır. Aslında çocuklar açısından belirsizlik içeren bu başlangıçla, yazar yetişkin okurlara da bir anlamda göz kırpmış olur. Bu konuda daha başlangıçta eserin herkese hitap ettiğini söylemiştik. Küçük Prens derin anlamlar taşıyan, çocuk olsun, yetişkin olsun herkesi düşünmeye sevk eden zaman zaman da duygulandıran ciddi bir eserdir. Zira bu küçük kitap varoluşa özgü büyük sorunların yanında bir takım kozmik boyutları da ele alıyor ve neticede tarif edilemez bir atmosferde yüzüyor. Bu yanı sıra eser asıl tartışma konusunu da gündeme getiriyor: “Küçük Prens mit mi, yoksa masal mı?”. Bilemiyoruz, kitabın büyüleyiciliği belki de bu kuşkuyla dayanmaktadır.

Bunu açıklığa kavuşturmak için mit ve masalın genel olarak ne anlamlara geldiğine bakmak zorunluluğu vardır. Mit'i tarif etmeden önce Mitoloji'yi tanımlarsak: Kelimenin kökenine baktığımızda latince mythus, yunanca muthos (anlatı, söylence) ve logos (söz) kelimelerinden geldiğini görmekteyiz. İşte Mitoloji mitleri inceleyen ilim dalı olarak ortaya çıkar. Mitolojiler bütün medeniyetlerin temelini oluştururlar çünkü; "toplum hayatının bütün önemli anları sıkı sıkıya kendi mitolojisine bağlıdır" [10]. Etimolojik anlamda mit söz söyleme anlamına gelmektedir. Fransızca Petit Robert sözlüğü Mit'i: "insanın durumunu, doğanın güçlerini sembolik bir form altında canlandıran, varlıkları geleneksel bir anlatımla aktaran efsanevi veya masalsı bir anlatıdır şeklinde tarif etmektedir. Bir diğer tarifinde mit: insanlığın geçmiş veya hayali bir gelecek içinde idealleştirilmiş temsili sunumudur, denilirken bir başka tanımlama onu : İmgelerle dolu bir form altında bir düşüncenin ifadesi, felsefi bir doktrinin veya bir teorinin açıklaması olarak ifade etmektedir" [11].

Mircea Eliade'e göre Mit "gerçek görünümünde ama doğüstü kahramanlarla ilk zaman içinde meydana gelen kutsal bir hikayedir, bu hikaye bir gerçeğin tamamen veya kısmen nasıl varolduğunu anlatır" [12]. Burada dünyanın, insanların, hayvanların, kutsal sayılan ayinlerin, geleneklerin oluşum tarzlarının sembollerle dolu bir anlatımı söz konusudur. Mit konusunda farklı bakış açılarından doğan farklı yaklaşımlar oldukça fazladır. Tokel çalışmasında "insanoğlunun bilinmezlikler karşısındaki bir yorumu, bir yakıştırmasıdır mit" [13] derken değişik mit yorumlarını da sıralamış, ayrıca mit'in tarihçesi, türleri ve işlevleri hakkında da kapsamlı açıklamalara yer vermiştir ("Mit, her zaman için bir 'yaratılışla' ilgilidir. Birşeyin yaşama nasıl geçtiğini, ya da davranışın, bir kurumun,, bir çalışma biçiminin nasıl yaratılmış olduğunu anlatır...Dinler, varlıktaki esrara (doğum, hayat, ölüm, tabii olaylar vb.) bir cevap, bir açıklama getirmektedir. Ancak bu cevap ilahi dir, aşkındır, insana *mutlaktan* seslenmektedir; mitoloji ise, varolan esrara insanın bizzat kendisinin bir cevap arama savaşıdır. Bu cevabı insan salt kendi aklıyla bulmaya çalışırken, bazen dini kavram ve açıklamalardan da istifade etmiştir. Din ve mitoloji kavramları çok kaygan bir zeminde kullanıldığında aslında neyin dini, neyin mitolojik olduğu tam kestirilemez. Bu yüzden mitler genellikle tabiat olayları karşısında insanoğlunun tutumu olarak verilir. "Frazer, gerçek mitlerin; dünyanın ve insanın orijini, yıldızların hareketi, bitkilerin birbirini izleyen değişiklikleri, hava olayları, güneş ve ay tutulması, rüzgarlar, ateşin keşfi, faydalı sanatların bulunuşu ve ölümün gizemiyle ilgili olduğunu söyler". ...Eliade, son yarım yüzyılda mit'i " fabl, uydurma ve kurmaca olarak ele almak yerine, onun arkaik toplumlarda anlaşıldığı biçimiyle" benimsediğini söylemektedir. Gerçekten de bu gibi toplumlarda mit, tersine, gerçek bir öyküyü belirtir". Bizler için mitler, saçma sapan, boş

hikayeler, uydurma masallar" anlamına gelirken ilkel toplumlarda, aksine, mitler gerçek olarak kabul edilmektedir. Onlar için asıl uydurma şeyler günlük hayatla ilgili anlatılanlardır...John Dewey'e göre ise mit "ilkel insanın bilimde ileri sürdüğü zihinsel denemelerdir"....). "Modern tenkitten sık sık kullanılan mit kelimesi, din, folklor, antropoloji, sosyoloji, psikoanaliz ve güzel sanatlar gibi alanlarda da çok kullanılmaktadır. Kelimenin bazen tarih, ilim, felsefe, allegorie veya gerçek kelimelerinin zıddı olarak kullanılması alışkanlık haline gelmiştir" [14]. Görüldüğü gibi bu konu oldukça kapsamlı ayrı bir çalışma konusu oluşturmaktadır.

Masal'a gelince; Masal bütün medeniyetlerin kültürlerinde sözlü anlatım türü olarak önemli bir yer tutmaktadır. Kuşaktan kuşağa aktarma geleneği içerisinde zamanla bazı değişikliklere uğramasına rağmen "yine de başlangıçtaki büyümlü anlatıma öylesine yakındır ki onu romanesk anlatımın habercisi olarak değerlendirmek mümkündür" [15]. Kendisine has üslubuyla "masal tıpkı rüyaya benzer, onun gibi, bir sürü bilinçli veya bilinçsiz unsurlarla, istekler ve korkularla, belli belirsiz anımsamalarla ve günlük meşguliyetlerle doludur". İnsanı büyümlü bir dünyanın içine sokarak hayal gücünün uyarılmasını sağlar. "İçten bir sütanenin sesiyle veya Afrikalı bir bakıcının sesiyle olsun, masal bize dünyayı tanımaya, bir bilgiyi ve mutlu bir gelecek umudunu iletir. Zira masal hep mutlu sonla biter. İnsana öylesine gerekli olan bu umut masalın evrenselliğini oluşturur" [16].

Mit ve masal zaman zaman birbirine karıştırılmaktadır. Zira; masal olsun mit olsun geçmişe yönelik olarak zamanın belirtilmediği olağanüstü olaylardan bahsetmeleri sonucu aralarında pek fark yokmuş gibi bir izlenim bırakırlar. Tokel Mit ve Masal arasındaki en önemli farkın zaman kavramı olduğuna dikkat çekerek şu açıklamayı yapar: masalarda "bir varmış bir yokmuş formülü belirli bir anlamı olmayan bir zamanı gösterir, oysa mitlerde zaman çok önemlidir" [13]. Anlatılan hikaye hep başka bir zaman içinde meydana gelir. Yani anlatım daima geçmiş zamanla ve bir başka mekanda verilir o sırada anlatıcı ve alıcı yerlerini alırlar. Böylece, bildiğimiz o meşhur sözlerle başlanır masala: "bir zamanlar veya eskiden" denilirken daha başlangıçta masal dünyası ile kendi dünyamızı, hayalle gerçeği ayıran mesafe belirtilir. Masalarda zaman ve mekan çoğu zaman belirsizdir. Bu yüzden masal mevcut dünyanın dışında cereyan etmiş izlenimi bırakır. Bu açıklamalar ışığında Küçük Prens'e gelince; her şeyden önce bu kitapta masallara özgü bir başlangıç göremiyoruz. Ama anlatı içerisinde bir yerde Saint Exupéry bu öyküye, bir peri masalına başlar gibi başlamayı isterdim diyerek şunları ekler: " zamanın birinde, kendinden biraz büyükçe bir gezegende yaşayan ve bir dost arayan bir Küçük Prens varmış..." [5].

Bir diğer önemli nokta: Küçük Prensi masaldan

çok mite yaklaşır yanındır. Eserde zaman ve mekânın durumu pek açık değildir. Anlatıcı Küçük Prense karşılaşmasını “*ta ki bundan altı ay önce, Sahra çölünde uçağım bozuluncaya dek*” [5] diyerek tarihlendirmiştir. Hangi tarihten itibaren altı ay öncedir belli değildir. Aslında Saint Exupéry 1935 yılında Libya’dan çölü geçme girişimi sırasında maruz kaldığı arızayı ima etmektedir. Bunu açıkça söyleyebilir ve zaman ve mekân belirsizliğini ortadan kaldırılabildi. Anlatım içerisinde “*ilk akşam*”, “*üçüncü gün*”, “*dördüncü gün*”, “*sekiz gün*” gibi zamana özgü farklı imlemelere başvuruyor. Yazar, zaman ve mekânı net bir şekilde vermekten kaçınmaktadır. Çöl zaten mekân olarak sonsuzluk belirsizlik ifade etmektedir. Zira orada “*hiçbir şey görünmez. Hiçbir şey işitilmez. Ama yine de sessizce bir şeyler yaparlar*” [5]. Bu açıklamadan da anlaşıldığı gibi çöl derinlik sessizlik ve gizem içermektedir. Böylesi bir ortamda mekânı tarif etmek mümkün değildir. Uçak ise zamana özgü bir belirti gibi görülmeye değer bir dönem içerilmekten uzaktır. Burada basit bir dekor unsuru diyebiliriz. O halde Saint Exupéry eserine mitimsi bir hava vermeye çalışmıştır. Uzak bir geçmiş içerisinde ilk dönemlerin şaşırtıcı olağanüstü olaylarını çağrıştırmak istemiştir. Bu da Mircea Eliade’ın şu tespitine uygun düşmektedir: “*insan mitleri ‘yaşarken’, kutsal olmayan ve kronolojik özellikteki zamanın dışına çıkar, nitelik açısından farklı bir zamana, hem en eski hem de sonuza dek yakalanabilecek olan ‘kutsal’ bir zamana açılır*” [13].

Masallar kurmaca hikayeler olarak kendini gösterir. Bu hikayede her şey mümkündür her çeşit gerçek dışı olaylar bulunur. Yüz yıl boyunca uyuyan kahramandan tutun, olağanüstü güçlerle donanmış nesnelere, kötüyü kötülüğü zafere ulaştıran zayıf varlıklara kadar her şey mümkündür. Masal kanunları gerçek dünyanın kanunlarıyla asla örtüşmez. Bu yüzden masalın kapalı bir form olduğu söylenebilir. Bunun dışında kahramanlar tek parça (monolitik), tek boyutludurlar [17]. Masal, genellikle korkunç olağanüstü görünüşleri dile getirir. Peri masallarında, büyü her ana müdahale eder. Ejderhalar, at vücutlu tek boynuzlu tasarlanmış masal hayvanları, olağanüstü yaratıklar cinler, melekler ve perilerle doludurlar. Onlar bu halleriyle hayal gücümüzü harekete geçirirler ama hiç bir şekilde endişeye kapılmamıza sebep olmazlar. Sonları iyi bitse de masalın akışı içerisinde ölüm, kabus, vampirler ve uğursuzluklar oldukça şaşırtıcı heyecan verici bir atmosfer oluştururlar. Burada, masal okuyucunun dikkatini uyanık tutmak için elinden geleni yapar. Bilindiği gibi masal bireyin kaderini ele alır. Olaylar daha çok bu eksen etrafında gelişir. Sonuçta eğer masal, bir birey üzerine kurulu ise, kahraman burada sosyal çerçeveye uygun olarak daima ortak değerlerin arayışında olacaktır. *Küçük Prens* bu özelliği kısmen göstermektedir. Tilkiden öğrendiği sevgi kavramı ve sorumluluk duygusu insanlığın ortak değerlerinden yalnızca bir kaçıdır. Eğer *Küçük Prens* bir masal ise, o zaman masalda ulaşılmaması hedeflenen ortak değerlerin yeniden kazanılması

noktasında *Küçük Prens*’te beklenen olmamıştır. Masalın sonuna doğru oluşan denge ve düzene geri dönüş gerçekleşmemiştir. Bu anlamda, masal, kendi bütünlüğü içinde daha ziyade insanı ilgilendiren mit’ten kesin olarak ayrılır. Daha çok bir bireyi ilgilendiren masalın aksine, mit varoluşa ve evrenselliğe özgü büyük sorunları ortaya koyar ve kozmik dengeden bahseder [1]. Yapısalcı inceleme masallardaki ana kalıp düşüncesi üzerinde durur. “*Bu düşünce ışığında bütün masallar dengenin kopmasından kahramanın zafere ulaşmasına kadar bu alışlagelmiş sıkı yapı üzerine kurulurlar. Masalda geçen tüm olaylar kahramana nazaran anlamlıdır. Masallarda her zaman yedi tip bulunur. Burada değişen kahramanlar değil rollerdir. Zira her kahraman aynı zamanda bir çok rolü üstlenebilir: mesela kahraman, sahte kahraman, prenses, bağışçı, gönderen, saldırgan ve yardımcı gibi*” [1]. Masallara özgü bu yapı Küçük Prenste bulunmamaktadır. Açık bir şekilde rakibi yoktur. Kimseye meydan okumamaktadır. Yazar, Küçük Prens’in karşısına olağanüstü güçleri, tanrıları da çıkarmamıştır. Bu yönüyle Michel Zérafra’nın açıklamasına paralel bir gelişme göstermektedir: “*Mitik düşünce, tanrıları insanların karşısına çıkarmaz, insanı kutsallaştırır ve kutsalı da insanlaştırır*” [18]. Küçük Prens’in gökyüzünden yeryüzüne inişi ve insanlığa özgü evrensel değerlerin arayışına çıkması bu bakımdan çok anlamlıdır. Küçük Prens, kahramanın savaşıacağı, çeşitli tehlikelere maruz kalacağı ve sonuçta zafere ulaşacağı bir olayı içermemektedir. “*Yılan bile, bir an düşündürse de böyle bir rol üstlenmiyor. Halbuki İncil geleneğine göre yılan bir rakiptir, ama burada bu tür öngörülerini bozuyor*” [1]. Afrika mitinde bukalemun ve yılanın ebediyen yaşaması söz konusu edilir. İnanişe göre yılan sadece deri değiştirecek ve öldürülmediği sürece yaşayacaktır. Aynı durum antilop’lar içinde geçerlidir [19].

Mit’i ele aldığımızda bireyin kaderini ele alan masalın aksine, mit insanlığın kaderini ele alır. Masal kahramanının bayağı bir şahıs olduğu için adı yoktur. Böyle olunca da herkes kendisini masal kahramanı ile özdeşleştirebilir. Mit kahramanı tam tersine açık bir şekilde tarif edilir. Bu eşsiz olağanüstü güçleri olan bir kahramandır ki bu üstün vasıfları sayesinde insanlığın büyük sorunlarıyla mücadele eder.

Bu anlamda, Küçük Prens’e tam anlamıyla bir mit kahramanı dedirtecek açık bir tarif yapılmıyor. Tek bildiğimiz onun doğüstü bir varlık olduğudur. Anlatıcı Küçük Prens’le ilk karşılaştığında onu şöyle betimliyor: “*o anda bana ciddi ciddi bakan çok tuhaf, küçük bir insan gördüm*” [5]. Bu tuhaf çocuk karşısında şaşkına dönmüş olan anlatıcı şaşkınlığını ve çocuğun kendisinde bıraktığı izlenimi:

“*karşımdaki görüntüye, şaşkınlıktan faltaşı gibi açılmış gözlerle baktım. İnsanların yaşamakta olduğu topraklardan binlerce mil uzaklarda olduğumu aklımdan çıkarmayın sakın. Oysa bu küçük adam, ne kaybolmuş*

gibiymi; ne de aklıktan, yorgunluktan, susuzluktan ve korkudan tükenmiş görünüyordu. Çölün ortasında, insanlardan bin mil uzakta, kaybolmuş bir çocuk gibi de durmuyordu” [5] sözleriyle anlatılmaktadır.

Bu açıklamalardan Küçük Prens’in olağanüstü özelliklere sahip birisi olduğu anlamını çıkarabiliyoruz. Aksi takdirde çölün katı kanunları içerisinde bir çocuğun ayakta kalabilmesinin mümkün olmadığı da bir gerçektir.

Olağanüstü özelliği dışında tam olarak tanımlayamadığımız Küçük Prens’i bir an masal kahramanı olarak düşünecek olursak; aynı şekilde onun bir çocuk olması yanında dikkate değer hiç bir özelliğinden bahsedilmediğini görüyoruz. “Özellik ifadesiyle, masal kahramanlarının, yaş, cinsiyet, durum, dış görünüş, kendilerine has özellikleri gibi dış vasıfların tümünü kastediyoruz. Bu tür özellikler, masala, belirginliğini, güzelliğini ve çekiciliğini veren özelliklerdir”[20]. Küçük Prens’in bu özelliklerini ortaya koyan bir açıklamaya rastlayamıyoruz. Okuduğumuz peri masalı kahramanlarının çok küçük ve alışımlı bir zafer kazandıklarını biliyoruz. Küçük Prens’te bu tür bir zafer de söz konusu edilmemektedir. Halbuki mit kahramanı dünya çapında çok büyük bir zafere adını yazdırır. Mesela Oedipe, Sysiphe ve Prométhée birer mit kahramanıdır. Bu doğaüstü varlıklar yaptıkları işlerle giriştikleri mücadele sonunda tüm dünyaya yönelik herkesin anlayabileceği bir mesaj verirler. Masalla mit arasındaki esas fark budur. Bu durumda Küçük Prens bu basit tarzıyla masala ve verdiği büyük mesajlarla da ancak mite bağlanabilir.

Küçük Prens sistematik bir sorgulamayla başlar ve ontolojiye (varlıkbilime) değgin büyük problemlere değinmeye çalışır. Bu yaklaşımıyla eser Mircea Eliade’ın tanımladığı “bütün kuralların ve anlamlı insan aktivitelerinin örnek modellerini gösteren mit işlevine” [12] uygun düşer. Küçük Prens’in gezegenlere yaptığı seyahati sırasında karşılaştığı insanlar, Tilki ve gül ile olan ilişkileri ve anlatıcıyla görüşmelerinde ne kadar önemli mesajlar verdiğini unutmamak gerekir. Örneğin Küçük Prens anlatıcıya Tilkidenden öğrendiği: “*gözler kördür. İnsan yüreğiyle aramalı*” [5] sır dolu sözleriyle metafizik bir kavrayış gücüne göndermede bulunur. Bu mitsel mesaj eserin dinsel boyutunun da bir göstergesidir. Zira Tanrı kalbe karşı duyarlıdır. Kalbi hisseden ve onu anlayan tek güç sahibi odur. Yine bir diğer örnekte sevgi konusunda önemli bir açıklama yapılır. Küçük Prens kendisini sıkıttığı gerekçesiyle gülünü terk ederek seyahate çıkmış ve dünyayı ziyareti sırasında Tilki ile karşılaşmıştı. Tilki ile dost olup sevginin anlamını öğrendikten sonra terk ettiği gülü için duyduğu üzüntüsünü şu sözlerle açıklamaktadır:

“o zaman, hiçbir şey anlayamamışım! Onu sözlerine göre değil de davranışlarına göre

değerlendirmem gerekirmiş. Hiç kaçmayacaktım! Zavallı kurnazlıklarının ardındaki sevecenliği sezmeliydim. Çiçeklerin bir dediği bir dediğine uyar mı hiç! Ama ben, onu sevebilecek yaşta değildim” [5].

Küçük Prens hüzünlü bir şekilde sona erer. Bu da bir mit belirtisidir. Masala göre: “Mit katı ve acımasızdır; onun kaderi asla sihirli bir değnekle düzeltilemez. Sevinçten çok üzüntüyü içermektedir” [4]. Anlatımın genelinde sıkıntı verici olaylar gözlemlenir. Sonu şaşkıncı bir şekilde biter. Küçük Prens’in son cümlesi hikayeyi bitirmek yerine bir açılışa işaret eder. “*Beni böyle acı içinde bırakmayın: Onun geri döndüğünü hemen bana yazın...*” [5]. Bu trajik cümle hikayenin bitmediğini devam edebileceğini gösterir. Yani açık bir son söz konusudur. Bu tür bir son onun masal olmadığını belirtisi olarak gözükmemektedir. Halbuki masalın sonunu işaret eden hepimizin bildiği “onlar ermiş muradına biz çıkalım kerevetine” sözleridir.

Kısaca: mit model ve tek bir kahramanı ele alır. Bu kahramanı olağanüstü bir varlıktır. Oysa masal kahramanı genelde anonimdir. Adı bile yoktur onunla herkes kendini özdeşleştirebilir. Mit insan gerçeğinden bir kesiti gözler önüne serer. Aynı zamanda bir bilgiyi ulaştırma aracı olarak da işlev görür. Oldukça büyük bir etkileme ve duyarlılık uyandırma gücüne sahiptir. Mit kötümserdir trajik bir sonla bitebilir. Tam tersine masallar iyimserdir. Onun sonu genelde mutlu sonla biter. İstisnai durumlar olabilir. Charles Perrault’un *Kırmızı Başlıklı Kız* masalıyla Grimm Kardeşler’in derlediği masal birbiriyle örtüşmez; olay örgüsü ve olay örgüsünün sonuçlanması bakımından farklılık gösterirler. “Sözgelimi, Perrault’un masalı, Küçük Kız’ın Kurt tarafından yenilmesiyle biter, oysa Grimm Kardeşler’in derlemesinde, Küçük Kız ve Büyükanne, Kurt’un karnını açan bir avcı tarafından kurtarılır” [6]. Mutlu sonla biten masal, yeryüzünde çok güzel huzur içinde yaşam sürmenin olabilirliği konusunda güvence verir. Mit kahramanı üst benin gerekleri üzerine oluşturulmuş ideal bir kişilik yansımasıdır. Masal kahramanı ise arzu ve istekleri karşılayan bir ben’in yansımasıdır. Kişiliğin oluşmasına katkıda bulunur. O halde Küçük Prens’te mit ve masal çok sıkı bir şekilde üst üste binmiş durumdadırlar. Bu durumda Küçük Prens’in ne bir mit ne de bir masal olduğu söylenebilir [1]. Biri diğerinin bazı özelliklerini içeriyor. Birbirinden çok net çizgilerle ayrıldığını söyleyemiyoruz. İkisinin olduğu karma bir model diyebiliriz.

VI. SONUÇ

Adı *Küçük Prens* olan bu büyük didaktik kitap insanlığa verdiği mesajlarla evrensel bir değer kazanmış ve herkesin ilgiyle okuduğu bir eser olmuştur. Yazar, Küçük Prens adlı kahramanını çıkardığı gizemli yolculuk sırasında, evrensel değerlere bağlılık konusunda, insanlığın gelmiş olduğu noktaya dikkat çekmektedir.

Ona göre; yalnızlığın, bireyciliğin, maddeye bağımlılığın hakim olduğu, insanı insan yapan değerlerin giderek yok olduğu, sevgi, saygı ve arkadaşlık gibi duyguların kaybolduğu bir anlayış kendini göstermektedir. Bu anlayış ise hayatı anlamsız kılmaktadır. Saint Exupéry, kahramanı Küçük Prens aracılığıyla bu değerlerin arayışına girer. İnsanlar arasındaki iletişimsizliğin onları ne denli bir yalnızlığa ittiğini bu duygulu hikaye içerisinde anlamlı ifadeler ve sembollerle anlatmaya çalışır. Kullandığı büyüllü dil ve şairane üslupla okuyucuyu oldukça belirsiz gizemli bir atmosfer içine çeker. İletişim kurma noktasında sadece insanı insan karşısına çıkarmakla kalmaz, insanı diğer canlılarla ilişkileri ve sorumlulukları karşısında da düşünmeye sevk eder. Bu anlatımla yazarın yeni bir ifade tarzı peşinde olduğu açıkça görülmektedir. Eserin en önemli bir özelliği, onun zaman ve mekan ötesi bir anlatımla güncel zaman ve mekana seslenmesidir.

Kıscacası: *Küçük Prens*'te odak noktası kalp'dir. Ana tema sevgi ve arkadaşlık kavramları üzerine kurulmuştur. Saint Exupéry, insanın sahip olduğu ekonomik ve siyasal gücün onu mutlu etmeye yetmediğini bunun yanında moral değerlere açıkçası sevgiye, dostluğa ve içten bir arkadaşlığa da ihtiyaç duyulduğunu vurgulamaya çalışmaktadır. Zira; hayatı anlamlı kılan bu değerlerdir. Her şeyin temelinde sevginin yattığı gerçeği unutulmamalıdır.

YARARLANILAN KAYNAKLAR

- [1] Bodin de Galembert, L. *Le Petit Prens de Saint Exupéry*. (<http://nitescence.free.fr/@.htm>). [28/11/2001].
- [2] Held, J. (1985). *Connaitre et choisir les livres pour enfants*. Paris: Hachette.
- [3] Jan, I. (1984). *la littérature enfantine*. Paris: les Editions ouvrières.
- [4] Lequeux, P. (1974). *L'enfant et le conte*. Paris: l'école, 11 rue des Sevres.
- [5] Exupéry, A.S.. (1995). *Küçük Prens*. (Çev.: Yiğitler, N.). 2. Basım. İstanbul: Oda Yayınları
- [6] Rıfat, M. (1996). *Göstergibilimcinin Kitabı*. İstanbul: Düzlem yayınları.
- [7] Moran, B. (1991). *Edebiyat Kuramları ve Eleştirisi*. İstanbul: Cem Yayınevi.
- [8] Eco, U. (1996). *Anlatı Ormanlarında Altı Gezinti*. (Çev.: Atakay, K.). 3.Basım. İstanbul: Can Yayınları.
- [9] Karakaya Zeki., *Edebi bir söylem olarak sözsüz aktarım*, Etüd Yayınları, Samsun, 1995, s.97.

- [10] Butor, M. (1964). *Essais sur le roman*. Imprimé en France. Collection tel: Les Editions de Minuit.
- [11] Robert, P. (1996). *le Nouveau Petit Robert*. Paris: Dictionnaires Le Robert.
- [12] Tadié, J.Y. (1994). *Le récit poétique*. Imprimé en France. Collection tel: Editions Gallimard.
- [13] Tökel, D.A. (2000). *Divan Şiirinde Mitolojik Unsurlar*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- [14] Wellek, R. & Warren, A. (1983). *Edebiyat Biliminin Temelleri*. (Çev.: Uysal, A.E.). Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.
- [15] Robert, M. (1972). *Roman des origines et origines du roman*. Imprimé en France. Collection tel: Editions Bernard Grasset.
- [16] Mythe, conte et légende. (www.chez.com/feeclochette/Theorie/mythe.htm). [25.12.2002].
- [17] Le conte, définition et fonction dans la société. (www.cafe.umontreal.ca/genres/n-conte.html). [25.12.2002].
- [18] Zeraffa, M. (1971). *Roman et Société*. Paris: Presses Universitaires de France.
- [19] Le Mythe, Mythe africain: le caméléon et le serpent. (<http://stehly.chez.tiscali.fr/lemythe3.htm>). [29.12.2002].
- [20] Propp, J.V. (1987). *Masalların Yapısı ve İncelenmesi*. (Çev.: Gümüş, H.). Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.

Halil AYTEKİN (haytekin@omu.edu.tr) is an Assistant Professor at Ondokuz Mayıs University. His research areas are comparative literature, teaching French language, children and youth literature.